

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

№7
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 760 sahifa,
1-iyul, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Umarova H. O'. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti rektori

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik

Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik

Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor

Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor

Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor

Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor

Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor

Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)

Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)

Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)

Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)

Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)

Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)

Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent

Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor

Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor

Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor

G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)

Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti

Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor

Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)

Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)

Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent

Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori

Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari

Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Umarova H. O'. – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Rector of the Nizami National Pedagogical University of Uzbekistan

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Konvergent tahririyat mas'uliyati: Yangi O'zbekistonni barpo etish jarayonini yoritish tendensiyalari	16
Doniyorov Salim Musurmonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy bilimlarini shakllantirish.....	23
Nazarov Odil Omanqulovich	
"Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"da ijtimoiy-pedagogik hamkorlikning o'rni	27
Abirova Umida Nazarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda uchraydigan nutq nuqsonlarini oldini olish va uning ahamiyati	30
Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li	
Pedagogik jarayonda axloqiy qarashlarni shakllantirish usul va vositalari	34
Xudoykulova Shaxlo Mamaniyozovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining ijodkorligini rivojlantirishda ta'limiy o'yinlarning ahamiyati	38
Salimova Dilmira Farxodovna	
Aholining iqtisodiy axborot savodxonligini oshirishdagi muammo va kamchiliklar	41
Rajabov Asliddin Xolmirzayevich	
Favqulodda vaziyatlar yo'nalishi ta'limida muloqotning ahamiyati.....	44
Boltayev Baxtiyor Yunusovich	
Biologiya ta'limi va raqamli texnologiyalar	48
E. Po'latova	
Boshlang'ich ta'limga tayyorlov guruhi bolalarini kasbga yo'naltirishda stem yondashuvining ahamiyati ...	51
Egamova Ravshanoy Surobjonovna	
O'zbekiston TIMSS natijalarini qanday yaxshilashi mumkin?	
Innovatsion ta'lim yondashuvlari va samarali strategiyalar.....	55
G'ayniddinov Shayxislom Tolibjon o'g'li	
Nutq kamchiliklarini bartaraf etishda mutaxassislar hamkorligi	60
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Developing Student's Critical Skills Through Technology-Enhanced English Lessons	63
Mavlonova Dildora Shuxrat qizi	
Bahrom Ro'zimuhammad she'rlarini o'qitishda integratsiya usulidan foydalanish	67
Nomozova Dilobar Suyun qizi	
Aksiologik yondashuvlar asosida bo'lajak pedagoglarda altruizm ko'nikmalarini shakllantirish: bosqichlar va tamoyillar	72
Norboyeva Moxigul Shavkat qizi	
3D Modeling of Virtual Chemical Laboratories	75
Qayumov Jamshid Ma'rufjon o'g'li	
Fostering Metacognitive Skills in Efl Learners Through Ai-Supported Instruction: a Review of Recent Literature	80
Ruzieva Maftuna	
Onlayn va gibril ta'lim sharoitida mashinasozlik texnologiyasi faniga qiziqishni oshirishning nazariy asoslari.....	85
Sarimsakova Soxibaxon Raxmonjanovna	
Loyihalashtirilgan integral darslar samaradorligi (9-sinflar uchun "Metallar va ularning umumiy xususiyatlari" mavzusida)	88
Sharipova Hakima Shavkatovna	
Metacognition and Self-Regulated Learning	92
Turayeva Nazira Ibragimovna	
Методические возможности совершенствования обучения научной письменной речи на основе коммуникативно-деятельностного подхода	95
Меденцева Наталья Петровна	
Transformatsion jarayonlarda tibbiyot oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirish strategiyalari	100
Jonibekov Jasur Jonibekovich	

O'zbek milliy musiqasi: boy madaniyat va san'atning ajralmas qismi.....	105
Rustamova Maxsuma Farxodbek qizi	
Sharq va G'arbda tibbiyot fanlarining yaratilishi tarixi.....	108
Bakayev Najmiddin	
Didaktik o'yinlar bola faoliyatining asosiy vositasi sifatida.....	112
Egamova Madina Qobil qizi	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalarining konvergent-kreativ tafakkurini takomillashtirishning didaktik asoslari.....	116
Egamova Shukriya Amanovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida universal ta'lim faoliyatlari orqali tarbiyaviy maqsadlarga erishish imkoniyatlari	119
G'aybullayeva Nafisaxon Nosirjon qizi	
Matematika o'qitishning klassik metodlaridan zamonaviy usullarga o'tish	124
G'ofurov Jamoliddin Xusniddinovich	
Jahon miqyosida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	128
Hoshimova Dilnoza Boymirzoyevna, Mahmudova Zulfiya Homidovna	
Bo'lajak o'qituvchilarning prognostik kompetensiyasini rivojlantirish tamoyillari.....	131
Ikromova Munisa Sheraliyevna	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy tayyorgarligini grafik ma'lumotlar asosida oshirishning didaktik asoslari	134
Jumanazarova Zuhra Qosimjonovna	
Sport va jismoniy tarbiya pedagogikasida innovatsion metodlar	138
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	141
Jumayeva Sarvinov Ilhombekovna	
Talabalarda nutqiy tarkibiy tuzilmalarni shakllantirish texnologiyasi	145
Kiyamova Maxbuba Sultanovna	
Innovatsion yondoshuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning amaliy jihatlarini	148
Mamadiyev Jamol	
Ingliz tili matnlarini o'rganishda 6-sinf o'quvchilarining grammatik kompetensiyasini oshirish va tatbiq qilishning samarali usullari.....	152
Sharipova Firuza Mehriddinovna	
Kar va zaif eshituvchi yuqori sinf o'quvchilarining axborot kompetensiyasini rivojlantirish modeli	155
Tursunov Hojiakbar Hamidullo o'g'li	
Maktabgacha ta'limda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim – pedagogik muammo sifatida.....	159
Xallovkova Maksudaxon Ergashevna	
Altruistik xulq-atvorning shaxsiy va ijtimoiy determinantlari.....	162
Xatamova Ferangiz Ibodulloevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik mahoratini teatr pedagogikasi vositalari orqali rivojlantirishning xorijiy va milliy tajribasi	166
Xudoyberganova Matluba Qulsoxatovna	
Refleksiv yondashuvning ta'lim jarayonidagi o'rni va afzalliklari.....	170
Yodgorova Gulrux Farhodovna	
Совершенство методики формирования компетентности будущих студентов-искусствоведов в условиях цифрового образования.....	174
Юлдашев Эргаш Сабинович	
O'z-o'zini rivojlantirish tushunchasi va uning pedagogik mohiyati.....	177
Kudenov Temurbek Maxsetbaevich	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida hikoya janrini o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish dolzarb muammo sifatida	180
Ergasheva Shoxida Nurmuxammadovna	
Ingliz tili darslarini interaktiv tashkil etishda raqamli ta'lim vositalarining o'rni va metodik yondashuvlar	185
Raxmatullayeva Barno Baxtiyor qizi	
The Effectiveness of Using Podcasts to Enhance Listening Comprehension and Vocabulary Acquisition in Secondary School English Classes	189
Meliboyev Zuxriddin Isroil ugli	

O'zbekiston tarixi darslarida pedagogik improvizatsiyani texnologiyalashtirish va raqamlashtirish imkoniyatlari	192
Ergasheva Muhayyoxon G'anijonovna	
Tasviriy faoliyat vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning samaradorligi.....	196
Arslanova Umidaxon Komiljon qizi	
Baxtli pedagoglar sirlari yoki kasbdagi subyektiv farovonlik	201
Adilova Zulfiya Djavdatovna	
Ayollarning siyosiy faolligini oshirishda gender kvotalarining o'rni	204
Abdukaxorova O'g'iloy Isroiljon qizi	
The Content of Developing Students' Communicative Culture Through a Bilingual Approach	207
Abdukhaliyeva Feruzakhon Ulugbek kizi	
Maktabgacha yoshdagi nutqida kamchiligi bo'lgan bolalar so'zlashuv nutqini shakllantirishda o'yin texnologiyalaridan foydalanish ahamiyati.....	210
Abdullayeva Ugiloy Djurayevna	
Chet tili intellektual va kasbiy rivojlanish kaliti	214
Aripova Sayida Abdullaxatovna	
Raqamli etiket: zamonaviy ta'limda yangi madaniyat talabi	217
Rasuljon Atamuratov	
Raqamli xiyonat: zamonaviy munosabatlar va sodiqlik inqirozi.....	221
Azizova Shodiya Utkur qizi	
Badiiy tarjimada leksik birliklarning lingvomadaniy aspektlari	224
Mardiyeva Maxbuba Shavkatovna	
O'quvchilarda funksional savodxonlikni rivojlantirishga yo'naltirilgan dasturiy platformani pedagogik loyihalash.....	228
Obloqulov Sulaymon Maxmayusuf o'g'li	
Kurashchilar orasida jarohatlarning oldini olish: reabilitatsiya va profilaktik uslublar	232
Ochilova Sarvinoz Salim qizi	
Xalq og'zaki ijodi vositasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishga tayyorlashning pedagogik-psixologik jihatlari	236
Oxunova Nozimaxon Mirzag'ulom qizi	
Loyiha asosidagi o'qitish orqali yoshlarda liderlik qobiliyatini rivojlantirish usullari.....	239
Risvayeva Charos Zaydilla qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'yinlar vositasida o'rgatishga qaratilgan mashq va topshiriqlarning samaradorligi.....	242
Toshniyozova Dildora, Meliyeva Nargizaxon	
Bo'lajak o'qituvchilarni tarixiy va ma'naviy ideallarga aksiologik munosabatini rivojlantirish modeli	245
Tursunova Dilnoza Adhamjon qizi	
Shaxs rivojlanishida pedagogika va psixologiyaning o'rni	248
Umirova Guldon Jamoliddin qizi	
Toshkent shahri havosi ifloslanishining sabablari va oldini olish choralari	251
Ungalov Akmal Navruzovich	
Sun'iy intellekt asosida tuzilgan interaktiv platformalar va ulardan foydalanuvchi tajribasi	254
Xabirova Zulfiya Anvarbekovna	
Talabalar ijtimoiy faollik indeksini rivojlantirishda tyutorlik faoliyatining o'rni va ahamiyati	257
Xamrakulov Jasurbek Muxammadjon o'g'li	
Hozirgi davr pedagogikasida sharqona ta'limning ahamiyati.....	260
Yuldasheva Mastura Islamovna	
Пословицы и поговорки как отражение картины мира	263
Алламбергенова Шахноза Садатдиновна	
Raqamlashtirish sharoitida talabalarning mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini rivojlantirishda mustaqil ta'limning o'rni	268
Abdumannopov Muhammadsahib Muhammadyusuf o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy-kreativ kompetensiyalarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlar.....	272
Khadicha Mukhamadiyeva Karomatovna	

Zamonaviy didaktik yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning analitik va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish.....	277
Mo'minova Gulhayo Turg'unboy qizi	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarni tyutorlik faoliyatiga tayyorlashning pedagogik shart-sharoitlari	280
O'rinova Nilufar Muhammadovna	
Aholi o'rtasida yoshlarning pedagogik intervensiyalar orqali ilmiy faolligini oshirish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish metodikasi.....	286
Raximov Xasanboy Kamoliddin o'g'li	
Buyuk ipak yo'li – yangi geosiyosiy va iqtisodiy aloqalarning tarixiy asosi sifatida	290
Tugalova Madina Erkin qizi	
Ilk maktabgacha yoshdagi bolalarda sensor tarbiya.....	293
Umarova Muyassarxon A'zamjonovna	
Rus tilida o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari	297
Xanova Dilrabo	
Didactic Possibilities of Teaching English in Primary Schools Based on 3D Interactive Technologies	303
Kholiqova Lutfiya Umurzoqovna	
Raqamli dasturiy vositalari asosida organik kimyo fanini o'qitish jarayonlarini loyihalashtirish modeli	306
Ametova Guljamila Elbrusovna	
Talabalarda informatsion-analitik kompetentlikni rivojlantirishning amaliy asoslarini takomillashtirish	310
Baydjanov Bekzod Xaitboyevich	
Aksiologik yondashuv asosida o'quv mashg'ulotlarini tashkil etishning til o'rganish jarayonidagi ahamiyati.....	314
Choriyeva Feruza Amrullayevna	
Ibrayim Yusupovning "Saksoyul" she'rini o'qitish metodikasi	317
Darmonov Allayar Abdilxay uli	
Innovatsion ta'lim sharoitida talabalarning madaniyatlararo kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi....	320
Ergasheva Anbar Shaymardan qizi	
Oiladagi zo'ravonlik: sabablari, oqibatlari va psixologik yondashuvlar	324
Jo'rayeva Kaniza Akbarali qizi	
Darsda talabalar nutqiy qobiliyatini shakllantirish masalalari.....	329
Kamoliddinova Maftuna Xusniddin qizi	
Nodavlat ta'lim tashkilotlari o'quvchilarida kreativlikni shakllantirishni boshqarish	334
Nasriddinov Xasan Baxtiyor o'g'li	
Nutq nuqsoniga ega bolalarni maktabga tayyorlashda psixologik aspektlar va pedagogik yondashuvlar ...	339
Normatova Maftuna Kengash qizi, Kamolova Gulshoda Jobir qizi	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash diagnostikasining psixologik va pedagogik manbalardagi talqini	346
Saotmuratova Zebo Yuldash qizi	
OTM talabalarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirishning tashkiliy va pedagogik shart-sharoitlari.....	350
Tokumbetova Mexribonu Shavkat qizi	
Ma'naviy yetuklik sari: jadid adabiyotining o'rni.....	356
Abdullayev Ro'zimuxammad Akramjon o'g'li	
Nemis tilida derivatsion leksik birliklarning o'qitishning lingvodidaktik asoslari	361
Abduraxmanov Sirojiddin Muminkulovich	
Bo'lajak o'qituvchilarda baholash madaniyatini shakllantirish: adolatli, obyektiv va motivatsiyalovchi baholashga tayyorlash	365
Boymirzayev Farxodjon Raxmatjon o'g'li	
Maktab ta'limida ko'paytirishning qulay usullari.....	371
Ergasheva Shahlo Shoabdullo qizi	
Sensor integratsiya buzilishlari bolaning nutq, harakat va hissiy rivojlanishiga ta'siri	375
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Inson jamiyatdagi ish faoliyatida va psixologiyasida sportning o'rni.....	378
Isoqov Nuriddin Halim o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini integrativ o'qitishga metodik tayyorgarligini takomillashtirish	382
Jo'rayeva Nargiza Jamolidinovna	
Обучение дошкольников иностранному языку в различных видах неречевой деятельности	386
Марасулова Доно Нигматуллаевна	

Til o'rgatishda matnning didaktik va kommunikativ ahamiyati	389
Ungarbayeva Ayman Davletbayevna	
Munavvarqori Abdurashidxonov – jadidchilik harakatining ma'rifatparvar yo'l boshchisi	393
Xasanboyeva Ruxshona Nurmatjon qizi	
Dars jarayonida o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini shakllantirish	396
Yulchiyeva Shoxsanam	
Особенности использования современных педагогических технологий в преподавании естественных наук в общеобразовательной школе	399
Мажидова Мадина Фархадовна, Мажидов Шерзод Фархадович	
Повышение информационной грамотности и формирование информационной культуры студентов в среде дистанционного обучения.....	403
Р. К. Аuezova	
Воздействие медиа в контексте социального формирования личности.....	407
Хайдарова Гулинур Нурбек кизи	
Теоретические основы развития интеллектуальных способностей студентов	411
Чинкулова Гулмехра Бахроновна	
O'qituvchining o'z darsini tahlil qilishi: tajriba va amaliyot	417
Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li	
Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini rivojlantirishda ma'naviy-axloqiy tadbirlarning o'rni	423
G'aybullayeva Sabohat Ulug'bek qizi, Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining adabiy kompetensiyalarini rivojlantirishda matn ustida ishlashning ahamiyati.....	426
Islomova Xafiza Azamatovna	
O'quvchilarda estetik qobiliyatlarni shakllantirishda xalq og'zaki ijodining tarbiyaviy-metodik salohiyati	430
Kaxarova Gulnora Sa'dullayevna	
Boshqaruv kompetentligi tushunchasining pedagogik psixologik va menejment sohalaridagi ilmiy asoslari va evolyutsiyasi.....	434
Mamatqulova Kimyoxon Abdujalilovna	
Muhandislik ta'limida zamonaviy kompyuter grafikasi vositalari yordamida talabalarning konstruktorlik faoliyatini rivojlantirish.....	438
Muxitdinov Abdurahob Abduvalievich	
Turizm sohasiga oid terminlarni o'qitishda axborot texnologiyasi orqali takomillashtirish	442
Nishanova Hafiza Vafogulovna	
Ilmiy maqola yozish kompetensiyasini rivojlantirishda statistik metodlarni integratsiyalashning ta'limiy samaradorligi	446
Rahimova Indira Quddrat qizi	
Sotsiologiyatning asosiy tushunchalari va konsepsiyalari	451
Rustamova Mohimbonu Maxammadjon qizi	
Pedagogik mahoratni baholashda O'zbekiston va Kanada tajribasining qiyosiy tahlili	455
Tursinova Zoxida Sharabidinovna	
Basketbolning insonning jismoniy va kognitiv rivojlanishiga ta'siri: ilmiy tahlil.....	463
Umarjanov Alimardon Alisher o'g'li	
Talaba qizlar psixik salomatligi xususiyati deviant xulq-atvorni keltirib chiqaruvchi omil sifatida.....	466
Xasanova Mashxura Abduvalievna	
Ta'lim jarayonida o'yinlardan samarali foydalanish texnologiyasi.....	471
Ortiqova Yulduz Akram qizi	
Innovatsion ta'lim muhitida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik mahoratini teatr pedagogikasi vositalari orqali rivojlantirish	475
Xudoyberganova Matluba Qulsoxatovna	
Talaba-qizlarda ongli vatanparvarlikni aniqlashda L. Starkining tanqidiy fikrlashni baholaydigan modifikatsiya qilingan testdan foydalanish metodikasi	479
Egamberdiyeva Nodira Melibayevna, Xaydarova Ra'no Anvarovna	
Akademik litseylarda fizikani o'qitish jarayoniga "Case-Study" metodini integratsiyalash	484
Batirov Behzod Barotovich	
Nasriy asarlarni o'rgatish samaradorligini oshirish	489
Maftunaxon Akbarova	

Autik spektr buzilishi bo'lgan bolalarda sun'iy intellekt yordamida shaxsiylashtirilgan o'qitish	493
Norboyeva Zamira Ravshanbekovna	
Milliy libos dizaynida an'anaviy va zamonaviy elementlar uyg'unligi	496
Xo'jamurodova Sevinch Abdilmajidovna	
Роль дидактических игр в развитии пространственного воображения учащихся	499
Валиев А. Н., Иброхимова Д. Н.	
Технология проблемного обучения как средство формирования критического мышления при обучении русскому языку	505
Собирова Гулибарно Зайнитдин кизи	
Bo'lajak o'qituvchilarning amaliyot jarayonida raqamli pedagogik resurslardan foydalanish samaradorligi	510
Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li, To'xtayeva Robiya Ravshanbek qizi	
Changes in Milk Production and Quality Indicators of Milk Flow (Goats) in Accordance With their Origin and Feeding	515
Abdurasulova Kamola G'afurovna, Pardayeva Muborak, Tursunqulova Diyora, Fayziyeva Vazira	
Maktab o'quvchilarining tarixiy jarayonlarni idrok etishida badiiy adabiyotlarning o'rni	519
Akbutayeva Nafisa Bozarovna	
Talabalarda ijodiy kompetensiyaning pedagogik-psixologik jihatlari	525
Berdiyeva Nilufar Berdiyeva qizi	
Bo'lajak muhandislarni kasbiy faoliyatga tayyorlash muhim pedagogik muammo sifatida	529
Ibragimov Abdulla Abdurayimovich	
Nutqiy rivojlanishi sust bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalarda ko'rgazmali-obrazli tafakkur xususiyatlari	536
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Biologiyaning "Ekosistema" bobini muammoli o'qitish metodikasini takomillashtirishga doir materiallarni tanlash tamoyillari	540
Jumanov Muratbay Arepbayevich, Ravshanova Umida Baxriddinovna	
Sharq mutafakkirlarining ma'naviy merosidan maktabgacha yoshdagi bolalarda axloqiy sifatlarni shakllantirishda foydalanish	544
A. Abdumannatov, Kattayeva Xumora Mamadiyor qizi	
Yoshlar ma'naviyatining shakllanishida milliy an'analar va qadriyatlar	548
Kulmatov Primkul Melikuziyevich	
Ingliz tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv va ertaklardan foydalanish	552
Madina Tashpulatova	
Globalashuv davrida jahon geografiyasida siyosiy jarayonlar	555
Mamatkulova Mayaguzal Yalqapberdiyevna	
Ixtisoslashgan maktablarda ona tili va adabiyot darslarida kommunikativ mashqlardan foydalanish metodikasi	559
Mavlanova Saidaxon Umarovna	
How Bilingualism Enhances Human Personality	564
Musulmonova Shokhruxa Mukhtorjon kizi	
Axborot texnologiyalar asrida pedagoglarning tarmoq uyushmalari: norasmiy ta'lim platformasi uzluksiz kasbiy rivojlanish vositasi sifatida	568
Pulatova E'tibor Obidovna	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalarga ma'naviy qadriyat sifatida insonparvarlik tuyg'ularini singdirish prinsiplari	572
Xakimova Marxabo O'raqovna	
Harbiy vatanparvarlik tushunchasi va uning nazariy asoslari	576
Xudoyqulov Alimjon Obloqulovich	
Bo'lajak pedagoglarni kompetensiyaviy yondashuv asosida sinf rahbari faoliyatiga tayyorlashning texnologiyasi	579
Xusenova Sadaqat Botirovna	
Dars jarayonida o'quvchilarning diqqat etishmovchiligini oldini olish	585
Yulchiyeva Shoxsanam	
Факторы, влияющие на развитие духовно-эмоционального интеллекта: методы и приёмы его развития на уроках литературы	589
Наврузова Е. П.	

Об особенностях применения энергетических терминов на уроках русского языка	592
Халикова Мухтарам Набиевна	
Klaks-pedagogikasi: G'arbiy Yevropadan O'zbekiston ta'lim amaliyotiga integratsiya imkoniyatlari	595
Adilova Noila Baxridin qizi	
New Modern Technologies in Teaching the Science of Ontogenesis Psychology.....	600
Ahmadjonova Nargizaxon Adiljanovna, Turg'unova Sarvinoz	
Psycholinguistic Characteristics of Prospective Teachers and Their Impact on Communicative Competence	604
Babayeva Shahnoza Oybek qizi	
Developing Intellectual Skills in Preschool Preparatory Groups.....	607
Ergalieva Janar Aytkaievna	
Arxitektura ta'limida virtual va kengaytirilgan reallik ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	610
Foziljonova Mohichexaxon Rahimjon qizi	
Multimediali o'rgatuvchi majmua hayot faoliyati xavfzislighi va mehnat muhofazasi fanini o'qitishning elektron vositasi sifatida	614
Hamidov Odil Abdurasulovich	
Tizimli yondashuv asosida o'quvchilarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	618
Hasanova Gulbahor Davlatmamatovna	
The Role of Art in Developing Creativity in Preschool Children.....	623
Ibragimova Lizakhan Avezovna, Jakhmetova Aynura Azamatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy fikrlashni shakllantirishda hikoya janrining o'rni.....	625
Isroilova Bibioysha Ikromjon qizi	
Pedagogik tolerantlik zamonaviy oliy ta'lim muassasalari magistratura talabalarining professional sifati sifatida	632
Narzullayev Doniyor Shuxrat o'g'li	
Case Study metodini biologiya ta'limiga integratsiya qilish orqali o'quvchilarning tabiiy-ilmiy kompetensiyalarini shakllantirish	639
Raupova Mehrinigor Haydarovna	
Rinolaliya nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar tasavvur xususiyatlari	644
Ruziyeva Guzal Shuxrat qizi	
Talabalarda statistik va ehtimollik tafakkurini shakllantirishda 5E modelining o'rni	647
Saliyeva Sevara Ma'mirbek qizi, Botirova Mavluda To'xtasin qizi	
Inklyuziv ta'lim jarayonini tashkil etish jarayoni va samaradorligi	651
To'xtamatova Maftuna Ismonjonovna	
STEAM ta'lim texnologiyasining optika bo'limini o'qitishdagi samaradorligi.....	655
Turdaliyev Ulug'bek Valijon o'g'li	
Umumta'lim maktablarida chet tili o'qitishda raqamli platformalarni integratsiya qilishning texnologiyasi va samaradorlik modeli	658
Tursunboyeva Mavjudaxon Shukurillo qizi	
Autistik spektri buzilishi bo'lgan bolalarda sensor-motor korreksiya asosida psixomotor rivojlanishni qo'llab-quvvatlash tizimi	664
Usmanova Nilufar Ilhom qizi	
Prostata bezining xavfsiz giperplaziyasi profilaktikasini augmented reality texnologiyasi asosida o'qitishni takomillashtirish	670
Xo'jamberdiyev O'tkirbek Egamberdi o'g'li	
Ecological Education in General Education Schools.....	675
Xojanov Baxadir Keunimjaevich	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalarining volontyorlik faoliyatini tashkil etishning nazariy jihatlarini	678
Xushnazarova Ma'mura Nodirovna	
Xalq qo'shiqlari orqali 6–7-sinf o'quvchilarida adabiy- nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirish	681
Yuldasheva Noila Ravshan qizi	
Креативное мышление: на пути к совершенствованию	685
Абдулбориева Мехруза Анвар қизи	
Зарубежный опыт в профессиональном образовании: тенденции и перспективы.....	689
Азизова Асаль Руслановна	

Muloqot turlari klassifikatsiyasi xususida shaxslararo muloqot madaniyati	693
Urakov Sherzod Raxmonovich, Usarov Orifjon Olimovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kitobxonlik vositasida badiiy adabiyot namunalariga qiziqishni shakllantirish omillari va yo'nalishlari	697
Mingbayeva Barno Ubaydullayevna	
Didaktik intellektual o'yinlar vositasida ko'zi ojiz va zaif ko'ruvchi o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish metodikasi	701
Sharofutdinova Ra'noxon Shavkatovna	
Tanqidiy fikrlash va informatika ta'limining nazariy asoslari.....	705
Hasanova Sumanbar Hamroqulovna	
Internet qaramligi natijasida yuzaga keluvchi zamonaviy Maugli sindromining psixologik xususiyatlari va davolash usullari	709
Polvanov Rasulbek Baxtiyarovich	
Ismlarning o'ziga xosligi va badiiy onomastikadagi o'rni	713
Sanakulov Zayniddin Ibodullayevich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faolligini rivojlantirishda o'qib tushunishning hamohangligi	717
Shermo'min Yarmatov	
Raqamli zamon va oila: ijtimoiy tarmoqlarning nikoh barqarorligiga ta'siri	720
Nazokat Xudoyqulova	
Ingliz tilini chet tili sifatida o'rgatishda elektron korpuslar, KWIC, Word Sketch va Konkordans usullarini qo'llash	725
Amonova Mahbuba Olimovna	
Bo'lajak sport o'qituvchilarining emotsional intellekt va pedagogik kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirish usullari	728
Ibragimov Aziz Tulkunovich	
Optik-mnestik afaziyada olib boriladigan logopedik ishlar mazmuni	732
Otajonova Dilrabo Ramil qizi	
Yoshlar salomatligini saqlashning pedagogik va ekologik aspektlari hamda ularning o'zaro bog'liqligi	735
Tadjibayeva Gavxaroy Ismailovna	
Taekvondochilarning dastlabki tayyorgarlik jarayonida trenirovka mashg'ulotini tuzishning zamonaviy tasavvurlari	739
Tursunaliyev Ulug'bek Shavkatjon o'g'li	
Talabalarda milliy g'urur tuyg'usini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari.....	746
Kazakov Ne'mat Normurodovich	
Kanner sindromida bolalik autizmining neyropsixologik xususiyatlari va logopedik yondashuvlarning ilmiy-nazariy asoslari.....	750
Xalilova Shaxnoza Ikromjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini steam ta'lim yondashuvi asosida kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish	753
Esonova Umida Danikulovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining 4K modeli asosida nashr etilgan yangi avlod darsliklarining hozirgi holati (Texnologiya fani misolida)	757
Hamidova Nurjaxon	

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINI STEAM TA'LIM YONDASHUVI ASOSIDA KREATIV QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH

Esonova Umida Danikulovna

Jizzax davlat pedagogika universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarining STEAM ta'lim yondashuvi asosida kreativlik qobiliyatini shakllantirish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda STEAM (fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika) integratsiyasi orqali o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammolarni ijodkorona hal etish va innovatsion yondashuvlarni qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirish yo'llari tahlil qilinadi. Shuningdek, boshlang'ich ta'lim jarayonida o'qituvchilarning zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashdagi roli va tajribasi ham ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinf o'quvchilari, STEAM ta'lim, texnologiya, kreativlik qobiliyati, dars, integratsiya, innovatsiya.

Abstract: This article explores the development of creativity among primary school students through the STEAM education approach. It analyzes how the integration of science, technology, engineering, arts, and mathematics can foster students' independent thinking, problem-solving, and innovative skills. The article also discusses the role of primary school teachers in implementing modern pedagogical technologies to enhance the learning process.

Key words: primary school students, STEAM education, technology, creativity, lesson, integration, innovation.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы формирования творческих способностей учащихся начальных классов на основе подхода STEAM-образования. Анализируются пути развития у школьников навыков самостоятельного мышления, творческого решения проблем и применения инновационных идей через интеграцию науки, технологий, инженерии, искусства и математики. Особое внимание уделяется роли учителей начальных классов в использовании современных педагогических технологий в учебном процессе.

Ключевые слова: учащиеся начальных классов, STEAM-образование, технологии, творческие способности, урок, интеграция, инновация.

KIRISH

Jahonda bo'lajak texnologiya fani mutaxassislarining fanlarni kreativ yondashuv asosida shakllantirish, kreativlik qobiliyatini takomillashtirish va rivojlantirish, nazariy hamda amaliy mashg'ulotlarda raqamli texnologiyalar, multimediyali texnologiyalar, "STEAM ta'lim" yondashuvi, shuningdek, "ART-pedagogika" va "ART-terapiya" texnologiyalaridan keng hamda kompleks tarzda foydalanish masalalari bo'yicha izlanishlar olib borilmoqda.

Oliy ta'limda kreativlik qobiliyatini shakllantirish maqsadida texnologiya fanlari negizi asosida zamonaviy yondashuvlarni qo'llash, bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarining pedagogik mahorati sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Respublikamizda innovatsion va kreativ fikrlaydigan, zamonaviy kadrlar tayyorlash, yoshlarni vatanparvarlik ruhida, yuksak ma'naviyat egalari etib tarbiyalash, shu maqsadda ta'lim tizimini takomillashtirish masalalariga alohida e'tibor qaratib kelinmoqda.

Shu bilan birga, yoshlar ta'lim-tarbiyasi uchun qo'shimcha sharoitlar yaratishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlarni o'z ichiga olgan "Besh muhim tashabbus"ni amaliyotga tatbiq etish, ta'lim tizimida samaradorlikni yanada oshirish, o'quvchi-yoshlarda yuksak ma'naviy fazilatlarini kamol toptirish, ularning bo'sh vaqtlarini mazmunli tashkil etish, kasb-hunarga yo'naltirish orqali mustaqil hayotga tayyorlash va intellektual barkamol avlodni tarbiyalash muhim ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-sentabrdagi "Ta'lim tizimiga boshqaruvning yangi tamoyillarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3931-son qarori, 2019-yil 29-apreldagi "O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni, 2017-

yil fevraldagi PF-4947-son “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni, 2017-yil 20-apreldagi PQ-2909-son “Oliy ta‘lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori hamda mazkur faoliyatga oid boshqa me‘yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishda ushbu ma‘lumotlar muayyan darajada xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So‘nggi yillarda ta‘lim tizimida o‘quvchilarning ijodkorlik (kreativlik) qobiliyatlarini rivojlantirish, mustaqil fikrlash, yangicha yondashuv asosida o‘qitish masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, STEAM ta‘lim yondashuvi (Science – Fan, Technology – Texnologiya, Engineering – Muhandislik, Art – San‘at, Mathematics – Matematika) ta‘lim jarayonini integratsiyalash va o‘quvchilarni amaliy faoliyatga yo‘naltirishda samarali metod sifatida e‘tirof etilmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi ta‘lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmonida ta‘lim tizimiga zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish, kreativ va tanqidiy fikrlovchi shaxslarni tayyorlash vazifalari belgilab berilgan. Shu bilan birga, PQ-2909-sonli qaror va PQ-3931-sonli qarorlarda o‘qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish, fanlararo integratsiyani rivojlantirish va ta‘limda innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish masalalariga alohida e‘tibor qaratilgan.

Xorijiy tadqiqotlarda (M. Honey, G. Pearson, J. Yakman, L. Mishra va boshqalar) STEAM ta‘limining o‘quvchilarda muammoli vaziyatlarni hal etish, tanqidiy va ijodiy fikrlash, guruhda ishlash, texnologik yechim topish ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyati keng yoritilgan. Xususan, J. Yakman (2008) tomonidan ilgari surilgan “STEAM Education Framework” modeli san‘at (Art) komponentini qo‘shish orqali ta‘lim jarayoniga kreativlik va estetik fikrlashni kiritishni nazarda tutadi.

Mahalliy olimlardan X. To‘rayev, S. Jo‘rayev, M. Ortiqboyeva, D. Karimova, A. Abdurahmonovalarning ishlarida boshlang‘ich ta‘limda innovatsion yondashuvlar, integratsiyalashgan o‘qitish tizimi, o‘quvchilarning ijodiy faoliyatini rag‘batlantirish yo‘llari yoritilgan. Ularning tadqiqotlari boshlang‘ich sinf o‘quvchilari tafakkurini kengaytirish, yangi bilimlarni amaliyotga tatbiq etish va STEAM asosida mashg‘ulotlar tashkil etishning nazariy asoslarini ochib beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Birinchi sinf o‘quvchilari uchun **to‘g‘ri chiziq** – bu bir-biriga juda yaqin joylashgan nuqtalar to‘plami ekanligi aniq bo‘ladi. Bolalar ushbu tushunchani **Lego g‘ishtchalari** (nuqtalar) yordamida to‘g‘ri chiziqni qurish orqali oson tushunib oladilar. To‘g‘ri chiziqda yotuvchi va yotmaydigan nuqtalarni ko‘rsatish uchun o‘qituvchi turli qo‘llanmalar va vizual materiallardan foydalanishi mumkin. Shuningdek, kartaga birlashtirilgan Lego g‘ishtchalari yordamida bir nuqtadan ko‘plab to‘g‘ri chiziqlar o‘tkazish, ammo ikki nuqtadan faqat bitta to‘g‘ri chiziq o‘tishini amaliy ko‘rinishda namoyish etish mumkin.

Uchinchi sinfda o‘quvchilar **to‘rtburchak** va **kvadrat** tushunchalari bilan tanishadilar. Shu bosqichda ular kvadrat va to‘rtburchaklarning **perimetri** hamda **maydonini** topish uchun formulalarni o‘rganadilar. To‘rtinchi sinfda esa o‘quvchilar to‘rtburchaklarning **diagonallari** bilan tanishadilar va ularning xossalari o‘rganadilar.

Lego Education WeDo dasturining boshlang‘ich sinflarda qo‘llanishi o‘ziga xos algoritmga ega. Uni barcha sinf darslarida turli mavzular asosida integratsiyalash orqali qo‘llash mumkin. Masalan, birinchi sinfda o‘tkaziladigan **“Quruvchi kasbi. Uycha qurish”** mavzusida darsni quyidagicha tashkil etish mumkin:

Avvalo, o‘qituvchi o‘quvchilarga Lego figuralari hamda uyning qismlari haqida dastlabki nazariy ma‘lumot beradi. So‘ngra bolalarga krossvordli jumboq taqdim etiladi. O‘quvchilar uyning qismlari haqidagi ma‘lumotlarga asoslanib jumboqni to‘ldiradilar (krossvorddagi har bir hujayra uyning bir qismiga mos keladi).

Keyin o‘qituvchi 5–6 nafar o‘quvchidan iborat kichik guruhlar yoki juftliklarga bo‘linib, Lego figuralari yordamida uyning istalgan ko‘rinishini yig‘ish topshirig‘ini beradi. Ushbu jarayon davomida o‘quvchilarda quyidagi ko‘nikmalar shakllanadi:

- matematik tasavvurlar (shakl, o‘lcham, nisbiylik),
- ranglarni ajrata olish va mos tanlash,
- konstruksiyalash va loyihalash,
- jamoada ishlash hamda ijodiy fikrlash.

Bunday mashg‘ulotlar orqali boshlang‘ich sinf o‘quvchilari nafaqat o‘yin orqali o‘rganadilar, balki amaliy fikrlash, mantiqiy tahlil va muammoli vaziyatlarda yechim topish ko‘nikmalarini ham rivojlantiradilar.

Shu bilan birga, zamonaviy boshlang'ich sinf o'qituvchilari kelajakda hali mavjud bo'lmagan kasblar bilan ishlash, hali yaratilmagan texnologiyalardan foydalanish va bugundan faqat taxmin qilishimiz mumkin bo'lgan muammolarni hal etishga tayyor bo'lishlari zarurligini anglab yetmoqdalar.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bizga ma'lumki, boshlang'ich maktablarda san'at elementlarisiz ta'lim jarayonini tashkil etish o'quvchilarning kreativlik qobiliyatini rivojlantirish va mustaqil fikrlashiga to'laqonli ta'sir ko'rsata olmaydi. Shu bois, bunday jarayonlarni hisobga olgan holda, STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) modeliga Art (San'at) yo'nalishini qo'shish natijasida STEAM ta'lim konsepsiyasini shakllantirish maqsadga muvofiqdir.

STEAM – bu tanqidiy fikrlash, tadqiqotchilik qobiliyatlari va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish vositasi bo'lib, bir nechta fan sohalarini yagona o'quv tizimiga integratsiyalovchi yangi ta'lim texnologiyasidir.

STEAM o'quv dasturi boshlang'ich sinf o'quvchilarini fanlararo va amaliy yondashuv asosida o'qitish g'oyasiga tayangan. Ya'ni, beshta fanni alohida o'rganish o'rniga, ularni yagona o'quv sxemasiga birlashtirishni taklif etadi. Bu yondashuv ilmiy metodlar, texnik yechimlar, muhandislik dizayni, matematik modellashtirish va ijodiy tafakkur elementlarini bir butun tizim sifatida qo'llash imkonini beradi.

Natijada boshlang'ich sinf o'quvchilarida innovatsion tafakkur, XXI asr ko'nikmalari – tanqidiy fikrlash, muammoni yechish, hamkorlikda ishlash va kommunikativ malakalar shakllanadi. O'qituvchilarning fikricha, STEAM asosidagi fanlararo integratsiya o'quvchilarning keyingi kasbiy muvaffaqiyatlariga ham zamin yaratadi. Mutaxassislar ta'kidlashicha, ilg'or texnologiyalar ta'lim motivatsiyasini oshiradi, shuningdek, dizayn va dasturlash bo'yicha asosiy bilimlarni kengaytiradi.

Zamonaviy ta'lim sharoitida nostandart fikrlovchi ijodkor shaxsni tarbiyalash birinchi o'ringa chiqmoqda. Agar ilgari o'qitish jarayonining asosiy maqsadi faqat bilimlarni kengaytirish bo'lgan bo'lsa, bugungi kunda asosiy e'tibor o'quvchilarning hayotiy ko'nikmalarini shakllantirish, ularning ijodkorlik salohiyatini rivojlantirish va amaliy fikrlashga yo'naltirilmoqda.

Demak, o'qish jarayoni faqat kelgusidagi kasbiy faoliyatga tayyorgarlik emas, balki u bir vaqtning o'zida hayot uchun tayyorgarlik, tadqiqotchilik, ijodiy izlanish, mehnat faoliyati va muloqotning turli shakllarini o'zida mujassam etgan kompleks jarayon bo'lishi kerak. Bu esa butun o'quv-tarbiyaviy tizim insonni har tomonlama rivojlantirishga qaratilishi zarurligini bildiradi. Ta'lim nafaqat bilim berishi, balki insonni shaxs sifatida kamol toptirishi ham kerak.

Shu nuqtai nazardan, STEAM ta'limi – bu boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodkorlik, texnik tafakkur va kommunikativ ko'nikmalarini yangi bosqichda rivojlantirishga imkon beruvchi innovatsion yondashuvdir. Uning yordamida iqtisodiy jihatdan mustaqil, raqobatbardosh va intellektual salohiyatli kadrlar tayyorlash uchun mustahkam zamin yaratiladi.

STEAM ta'limining asosiy afzalliklari:

- Mavzular bo'yicha integratsiyalashgan yondashuv;
- Ilmiy va texnik bilimlarni real hayotda qo'llash imkoniyati;
- Tanqidiy fikrlash va muammolarni yechish ko'nikmalarini rivojlantirish;
- O'z-o'ziga ishonchni shakllantirish;
- Faol muloqot va jamoaviy ishlash tajribasi;
- Texnik fanlarga qiziqishni oshirish;
- Loyihalarga kreativ va innovatsion yondashuvlarni shakllantirish;
- Har bir bolaning yoshi va individual xususiyatlarini inobatga olgan holda texnik ijodkorlikni rag'batlantirish;
- Erta kasbiy yo'nalishni shakllantirish;
- Bolalarni texnologik yangiliklarga tayyorlash.

Texnologiya darslarida o'qitish usullari

Texnologiyaning jadal rivojlanishi natijasida kelajakda IT-mutaxassislar, muhandislar, dasturchilar kabi yuqori texnologiyalar bilan bog'liq kasblarga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Shu sababli ta'lim tizimi ham bu ijtimoiy talabga javoban robototexnika, dasturlash, modellashtirish kabi STEAM yo'nalishlarini joriy etmoqda.

Bugungi kunda axborot oqimi nihoyatda katta, o'yin va ko'ngilochar vositalar esa juda xilma-xil. Shu sababli kichik yoshdagi bola ulkan raqamli olamda yo'qolib qolmasligi uchun o'qituvchi unga tushunarli, ko'rgazmali va interaktiv vositalarni tanlashi lozim. Bunday vositalardan biri – “LEGO Education” robototexnika to'plamidir.

Lego konstruktori har bir bolaga o'z imkoniyatlaridan qat'i nazar muvaffaqiyatga erishish imkonini beradi. Masalan:

- **Kesma (segment)** – nuqtalar bilan chegaralangan to'g'ri chiziqning bir qismi. Uning boshi va oxiri mavjud (ular qizil g'ishtchalar bilan belgilanadi).
- **Nur (luch)** – boshlanishi bor, ammo oxiri yo'q chiziq.
- **To'g'ri chiziq** – har ikki yo'nalishda cheksiz davom etuvchi chiziq bo'lib, ikki nuqta orasidagi eng qisqa masofani ifodalaydi (o'qituvchi "nuqta" g'ishtchalarini birlashtirib ko'rsatadi).

Bunday amaliy mashg'ulotlar orqali o'quvchilar matematik tushunchalarni nafaqat eslab qoladilar, balki ularni ko'rish, yaratish va sinovdan o'tkazish orqali chuqurroq anglaydilar.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maktab ta'limi bugungi kunda jadal rivojlanayotgan jamiyat talablariga mos kelishi, ya'ni o'quvchilarni zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan shaxs sifatida tarbiyalashga xizmat qilishi zarur. Integratsiyalashgan o'quv jarayonlari – tadqiqot, fan va amaliy faoliyat uyg'unligida tashkil etilganda, o'quvchilarni nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham faol ishtirokchi sifatida shakllantiradi. Bunday yondashuv, xususan, tabiatshunoslik fanlarida jonsiz tabiat ob'ektlarini o'rganish, modellarni loyihalash va dasturlash orqali o'quvchilarga ilk texnik va tadqiqotchilik ko'nikmalarini egallash imkonini beradi. Bu esa o'z navbatida farzandlari-mizning istiqbolli kelajagi uchun mustahkam poydevor yaratadi.

STEAM-ta'lim yondashuvi o'quvchilarning akademik ko'rsatkichlariga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Chunki uning asosiy g'oyasi – amaliyot nazariy bilimlar kabi muhim ekanligidir. Boshqacha aytganda, o'rganish jarayonida nafaqat "miyalar", balki "qo'llar" ham faol ishlaydi. O'quvchilar faqat sinf devorlari ichida emas, balki tajriba, modellashtirish, loyiha va dizayn faoliyati orqali ham o'rganadilar. Bu ularni real hayotiy vaziyatlarda o'z bilimlarini qo'llashga, muammolarga kreativ yondashishga o'rgatadi.

STEAM yondashuvining asosiy farqi – o'quvchilar bilimni tayyor shaklda emas, balki amaliy faoliyat orqali o'zlari kashf etadilar. Ular o'rganilayotgan mavzularni chuqurroq anglab, o'zlarining bilish faoliyatini mustaqil tashkil etadilar. Natijada o'quvchilar o'z tafakkurida fanlararo bog'liqlikni his qiladilar, bu esa ularni XXI asr kompetensiyalariga ega bo'lgan yoshlar sifatida shakllantiradi.

Har bir pedagogning asosiy maqsadi – mustaqil fikrlovchi, ijtimoiy faol, innovatsion tafakkurga ega shaxsni tarbiyalashdir. Mustaqil O'zbekistonimizning poydevorini yaratayotgan yosh avlodni aynan shunday ta'lim yondashuvlari yordamida tayyorlash, ularning intellektual, texnik va ma'naviy salohiyatini rivojlantirish bugungi kunning dolzarb vazifasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirziyoyev, Sh. M. (2017). Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruza. Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 48 b.
2. Mirziyoyev, Sh. M. (2017). Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 102 b.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori (2017-yil 27-iyul). Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida (PQ–3151-son). O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017-y., 30-son, 729-modda.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori (2017-yil 20-aprel). Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida (PQ–2909-son). O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017-y., 18-son, 313-modda; 19-son, 335-modda; 24-son, 490-modda.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni (2017-yil 7-fevral). O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida (PF–4947-son). O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017-y., 6-son, 70-modda; 20-son, 354-modda; 23-son, 448-modda.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni (2017-yil 5-iyul). Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O'zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini qo'llab-quvvatlash to'g'risida (PF–5106-son). O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017-y., 27-son, 607-modda.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.